

**DE GOEDE KONING WENCESLAUS
EN
DE KANSELIER NAM BOHEMEN**
(Good King Wenceslaus and the Chancellor of Bohemia)

Tweeakter

**door
TONY HORITZ**

vertaling

**door
Han Steemers**

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
(Grimas Theatergrime verkoop)
Tel: 072 - 5 11 24 07
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl
Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **DE GOEDE KONING WENCESLAUS EN DE KANSELIER NAM BOHEMEN - Good King Wenceslaus and the Chancellor of Bohemia** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **Hans Steemers** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

**Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl**

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363
1800 AJ Alkmaar
Telefoon 072 - 5112135
Website: www.ibva.nl
Email: info@ibva.nl
ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **14** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bgcht ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten
van u te claimen, of te innen.**

Inleiding.

Voor op het Toneel is een podium waarop verscheidene voorwerpen zijn uitgesteld behorende bij verschillende rollen: een gouden ambtsketen, een kroon, een blok hout, een stuk vlees, een kan wijn, de muts van een page, een stel jongleursballen. Een kleine harp, te bespelen door de verteller, staat aan een kant.

EERSTE BEDRIJF

Eerste tafereel

Als het doek open gaat staan de spelers achter dit podium. Zij zingen het traditionele "Koning Wenceslaus". In de Nederlandse Vertaling van dit traditionele lied is de oorspronkelijke versvoet aangehouden zodat het eventueel op de oorspronkelijke melodie gezongen kan worden. Daarbij moest het rijm opgeofferd worden.

Koning Wenceslaus keek uit
op het feest van Steven.
Toen de sneeuw het land bedekt'
diep en glad en even.
Helder scheen de maan die nacht
en de vorst was hevig.
Toen een arme man verscheen
brandhout te vergaren.

Hierheen page, kom bij mij
als je mij kunt zeggen.
Deze arme wie is hij
wat en waar zijn woning ?
Heer hij woont een mijl van hier
onder aan de bergen
aan de bosrand is zijn huis
bij de bron van Agnes.

Breng mij vlees en breng mij wijn
breng het brandhout hierheen.
Jij en ik gaan voeden hem,
als we die hem brengen.
Knecht en Heer gingen op reis,
togen samen henen,
door het loeien van de wind
en de gure koude.
Heer, de macht is donker nu
en de wind waait harder,
'k weet niet hoe mijn kracht verging,
ik kan niet meer verder.
In mijn voetspoor, goede knecht,
stap daarin met vreugde.

Winterkoude krijgt geen kans
Uw bloed te verstijven.

In zijn Meesters spoor hij trad
waar de sneeuw vertrapt was.
Warmte straalde uit de grond
waar de Heer gestapt had.
Daarom Christen man, versta,
als gij geld of macht hebt,
Als gij nu de arme helpt
zult gij zegen vinden.

De Verteller stapt naar voren en speelt een paar akkoorden op zijn harp. Dan spreekt hij:

Verteller: Lang lang geleden.
In het oude Bohemen,
midden in Europa,
midden in de Winter.

Vorst, ijs en sneeuw
Beheersten de velden.
Zwaaiden de vlag over alles en iedereen.
Maar in de zalen
Van de grote paleizen,
laaiden heerlijke vuren,
de korte dagen
en de lange nachten.

Lang lang geleden,
in het oude bohemien,
midden in Europa,
midden in de winter.

De Verteller slaat nog een paar akkoorden aan. Gedurende de volgende scène treden de acteurs een voor naar voren om zichzelf voor te stellen en nemen de voorwerpen mee die bij hun rol horen. Eerst treedt de Kanselier naar voren met de gouden ambtsketen.

Kanselier:

Op de vooravond van het feest van Sint Stephen
Gaf de Kanselier een banket,
een banket een koning waardig.
Veel varkens werden geslacht en gebraden.
Veel vis werd gevangen en gegrild,
Veel ganzen werden geplukt en gekookt
Veel kannen werden gevuld met wijn.
Geen kosten werden gespaard
Toen de Kanselier zijn banket gaf.

Verteller slaat akkoorden aan. Kanselier af. De Koning treedt nu naar voren en brengt de kroon mee. Stilte.

Koning:

Voor het feest van de Kanselier
was de jonge koning gekleed
in zijn mooiste gewaden,
Gemaakt van het zachtste fluweel.
Met zijn mooiste kroon,
met een rand van het zachtste bont:
was de Koning gekleed
voor het feest van de Kanselier.

Verteller slaat akkoorden aan. Koning af. De drie knechten treden naar voren met het blok hout, het stuk vlees en de kan wijn. Stilte.

Knechten (*samen*): Voor het feest van de Kanselier. Een Koning waardig werkten de knechten hard

Knecht 1: Brandhout halen.

Knecht 2: en eten

Knecht 3: en wijn

Allen: voor het feest van de Kanselier.

Verteller slaat akkoorden aan. Knechten af. Page treedt naar voren met muts en jongleerballen. Stilte.

Page:

Op het feest van de Kanselier,
Een Koning waardig,
was de Page van de Kanselier
verlegen en nerveus:
bij het zien van zoveel pracht
en zoveel luxe.
Bij het zien van de Koning in al zijn grootheid
op het feest van de Kanselier.

Verteller slaat akkoorden aan. Page af. Stilte

Verteller: Kom, kom met me mee
naar het feest van de Kanselier.
Kom en zie dit feest,
dit feest een Koning waardig.

Ik zal de Verteller zijn
Op het feest van de Kanselier.
Luister en U zult horen
Wat daar is gebeurd.

In die nacht lang geleden,
In het oude Bohemen.
Midden in Europa.
Midden in de winter.
Kom !

EINDE EERSTE TAFEREEL

Tweede Tafereel

Op het feest van Sint Stephen in de Koninklijke Banket zaal. De zaal is versierd met koninklijke banieren en wapenschilden en een houtvuur brandt in de open haard. Aan het ene einde van de zaal is de tafel van de Koning: een overvloed van vlees en pluimvee, vis en koeken. Koning Wenceslaus zit in een grote zetel achter de tafel met een wijnroemer in de hand. Hij kijkt nadenkend. De kanselier staat over hem heengebogen, ook met een wijnroemer in de hand. Hij glimlacht. Dichtbij staat de derde knecht met een kan wijn, terwijl de eerste knecht een mand met brandhout vasthoudt bij het vuur. De tweede knecht staat aan het einde van de tafel met een blad met etenswaren. Ook de page en de Verteller staan erbij. Allen staan als bevroren tot de Verteller hen tot leven brengt met muziek.

Kanselier: Nog iets eten, Majesteit? *(tegen knecht 2)* Kom, breng het dessert. Opschieten! *(knecht 2 naar voren met blad)*

Koning: Ik heb genoeg, dankjewel, Kanselier.

Kanselier: Oh kom nou, Sire, U moet eten.. om Uw krachten op peil te houden. Een koning moet goed eten om sterk en gezond te worden. Nog een plakje wilde zwijnenkop, misschien?

Koning: Ik heb je al gezegd, Kanselier, dat ik helemaal voldaan ben. Ik wens niets meer.

Kanselier: Als U erop staat, Sire, maar ik hoop dat U niet ziek wordt. *(tegen knecht 2)* Knecht breng dat eten terug naar de keuken. Ruim daarna de tafel af. *(tegen knecht 3)* Breng meer wijn voor Zijne Majesteit. Nou, waar wacht je op?

(knecht 3 schenkt wijn in voor Koning en Kanselier en gaat dan de kan weer vullen. Kanselier heft zijn roemer om een toast uit te brengen) Majesteit, Koning Wenceslaus, Grote en Goede Heerser over Bohemen, ik drink op Uw gezondheid op dit feest van Sint Stephen. *(tegen knecht 1)* Gooi meer hout op het vuur. We willen toch niet dat de Koning kou zal vatten, wel? Lieve hemel, nee. *(de knechten gehoorzamen en ruimen de tafel af en brengen meer wijn gedurende het gesprek dat volgt. Koning en Kanselier fluisteren tegen elkaar)*

Knecht 1: Kijk toch eens: al dat eten dat overblijft.

Knecht 2: Wat gaat daarmee gebeuren?

Knecht 1: Dat geven ze aan de varkens om ze vet te mesten. *(de Kanselier loopt naar de knechten en blijft bij hen in de buurt staan tot ze hem opmerken)*

Kanselier: Heb ik jullie niet gezegd de tafel af te ruimen?

(de knechten haasten zich om in stilte de Kanselier te gehoorzamen.)

Intussen oefent de Page zijn jongleren) En nu, Majesteit, heb ik voor Uw genoegen een ontspanning van de hoogste graad georganiseerd.

Koning: Goed Kanselier. Gaat de jonge Page voor mij jongleren? Ik heb hem zien oefenen. *(de Page stapt enthousiast naar voren)*

Kanselier *(duwt de Page weer terug)*: Nee Heer. Mijn Page jongleert nog niet. Hij moet nog meer oefenen. Nog veel meer. Nee Sire, ik heb, tegen zeer hoge kosten, de beste dansers van het Koninkrijk Bohemen hier besteld. Vanavond zullen ze optreden aan het Hof voor U alleen.

Koning *(kijkt tevreden)*: Heel goed. *(Kanselier klapt in de handen. De dansers verschijnen en dansen een langzame sierlijke dans op de muziek)* Dat was prachtig. Goed gedaan allemaal. *(hij klapt)*

Kanselier: Dank U, Sire. Zeer vriendelijk van U. Maar nu heb ik U iets nog veel mooiers te bieden: een fantastische nar waarvan gezegd wordt dat hij de beste verteller is in het hele land. Mogen zijn woorden Uwe Majesteit bevallen en U een goede spijsvertering geven. *(hij glimlacht naar de Koning, keert zich dan naar de Verteller met een dreigende blik en wenkt hem. De Verteller komt naar voren naar de Kanselier. Die fluisteert dreigend tegen de Verteller)* En zorg dat het een goed verhaal wordt!! *(hij stapt terzijde en glimlacht naar de Koning)* Sire, de Verteller. *(de Verteller kijkt rond en buigt naar de Koning. Terwijl hij vertelt zou een mime groep zijn woorden kunnen mimen)*

Verteller: Majesteit. Ik breng U een verhaal uit een ver land. Het gaat over een Koning die zo groot is dat vergeleken bij hem U als een vlinder bent vergeleken met een pauw. Deze Koning die lang geleden leefde had een paleis zoals het Uwe met hoge plafonds en fraaie versieringen. En in het paleis van de Koning was zo veel goud dat het opgestapeld was tot aan die hoge plafonds. Iedere dag werd meer goud uit alle delen van de wereld naar het paleis van die Koning gebracht. Men zegt dat dat goud blonk als de zon bij dag en bij nacht. Maar hoewel hij zoveel rijkdom bezat was de Koning rusteloos, hij verveelde zich. Hij wilde iets anders, iets dat geen andere koning bezat. Hij liet zijn trouwe en vertrouwde Raadsman komen, een man van sterk postuur en zelfingenomen, zoals Uw eigen Kanselier, Sire. Welnu, deze Raadsman was heel slim. Hij had twee briljante ideeën. De eerste was een speciaal rijtuig te bouwen met een grote katapult eraan gebouwd van voren en een wijd net eraan van achteren. Het geheel moest door de straten getrokken worden door zes witte paarden, voor de grote Koninklijke Stoet uit. En alle arme mensen en alle rommel die het zicht van de Koning

konden bederven moest daarmee uit de weg geruimd worden.

Kanselier (*valt hem in de rede*): Oh ja? Zijne Majesteit wenst geen domme verhaaltjes te horen over verdrietige arme mensen bij zo'n blijde gelegenheid als deze - het feest van Sint Stephen, wel Sire?

Koning: Laat de Verteller verder gaan, Kanselier.

Kanselier: Zoals Uwe Majesteit wenst.

Koning (*tegen de Verteller*): Wat was het tweede briljante idee?

Verteller: Ah, een toren bouwen! Nu, de Koning in mijn verhaal was heel blij toen hij hoorde van het plan om alle rommel in de straten op te ruimen. Maar hij werd nog veel meer opgewonden toen de Raadsman hem vertelde over de gouden toren tot aan de sterren. Ja, de Raadsman beschreef hoe het glanzende goud van de Koning naar buiten zou worden gedragen en gebruikt als bouwstenen om de hoogste toren in de hele wereld te bouwen.. zo hoog dat de Koning naar boven zou kunnen klimmen en de sterren zelf zou kunnen aanraken. Iedereen vond dit een prachtig idee. Iedereen aan het Hof juichte en klapte. Iedereen... behalve Zito, de nar van de Koning. Zito was zo klein dat je hem bijna niet kon zien en hij verstopte zich altijd op de meest onverwachte plaatsen. (*vanonder zijn mantel haalt hij een pop voor den dag als een buiksprekers dummy. Hij loopt naar vlakbij de Koning met de dummy alsof hij de Koning iets wil zeggen*) "Sire", zei Zito, "Ik heb een beter idee, veel beter in mijn nederige opinie. Als U werkelijk iets wilt dat niet van U is, dan moet U naar het donkere moeras gaan ten zuiden van de stad. Daar zult U, als U oppast, een eiland vinden. En op dat eiland onder een treurwilg zult U iets vinden dat niet van U is, dat nooit het Uwe kan zijn." Toen de Koning Zito's verhaal had aangehoord was hij boos. "Wat voor stom raadseltje is dit?" bulderde hij. "Ga uit mijn ogen." Iedereen aan het Hof lachte Zito uit. "Hoe durf jij de Koning te beledigen?" riep de Raadsman. "Sta mij toe deze schurk onder handen te nemen." En voordat Zito nog een woord kon zeggen werd hij het Paleis uitgesleurd en met het hoofd naar beneden in het moeras ten zuiden van de stad gegooid om nooit meer het Paleis binnen te komen. (*hij gooit de dummy door de zaal*) De Koning had hem al spoedig vergeten in zijn opwindning over de toren. Iedereen in de stad werd aan het werk gezet om het goud naar de bouwplaats te brengen en dan zorgvuldig de ene goudstaaf op de andere te stapelen. Iedere dag werd de toren hoger totdat hij omhoog reikte als een opgestoken vinger recht boven het paleis zelf tot in de wolken. De Koning was verrukt. Toen kwam de dag dat hij de toren moest openen. Hij trad binnen door de gouden gewelfde toegangspoort helemaal beneden en beklom de gouden wenteltrap die binnen speciaal gebouwd was.

Omhoog klom hij, hoger en hoger. Helemaal boven opende hij een deur naar een gouden balkon en werd duizelig van ontroering. Daar boven hem was een blinkende ster, de met edelstenen bezette gordel van Orion. Die zou van hem worden! Hij strekte zijn hand ernaar uit.. hij kon er net niet bij. Toen zag hij een andere ster een beetje dichterbij. De Avondster, Venus zelf. Ja die was voor hem! De Koning reikte er weer naar, hij kon hem bijna pakken... bijna... hij strekte zijn arm verder uit, en reikte weer en terwijl hij naar de ster reikte begon de toren te wankelen. Hij was topzwaar van al dat goud zodat hij de Koning niet langer kon dragen. Hij wankelde opnieuw en de Koning werd steeds duizeliger.. totdat hij van de toren viel. Omlaag, omlaag viel hij, als een gewonde vogel.

Kanselier (*onderbreekt hem krachtig. Komt dichterbij om de Verteller te verwijderen terwijl hij spreekt*): Dat is genoeg, dat is meer dan genoeg. Hoe durf jij verhalen te vertellen van Koningen die van torens vallen? Wil je Zijne Majesteit nachtmerries bezorgen? Kom mee, weg met jou.

Koning: Hou op, Kanselier, laat de Verteller alsjeblieft zijn verhaal afmaken. Hij was net aan het spannendste deel van zijn verhaal toe. Probeer hem niet nog eens te onderbreken. (*tegen de Verteller*) Ga alsjeblieft verder. Werd de Koning gedood door zijn val? (*hij blijft gefascineerd luisteren tot het einde van het verhaal*)

Verteller: Nee Sire, Zijn Koningsmantel spreidde zich uit als een paar vleugels en droeg hem weg op de wind naar een ander deel van de stad dat hij nog nooit bezocht had. Daar zweefde hij naar beneden en landde in een boom. Maar het was een donker en gevaarlijk deel van de stad, vol dieven. En toen twee van die dieven de Koning zagen kwamen zij snel op hem af en trokken hem zijn mooie kleren uit terwijl hij hulpeloos in de boom hing. Zij lieten hem hun vuile vodden en liepen lachend weg. De Koning was gedwongen de vodden aan te trekken die de dieven achtergelaten hadden nadat hij zich uit de boom bevrijd had. Hij probeerde terug te keren naar het paleis. Maar hij was verdwaald. Als hij mensen tegenkwam vroeg hij hun de weg naar het paleis en zei erbij dat hij de Koning was. Maar ze lachten hem uit en gooiden hem met modder en stenen alsof hij een gek was. De Koning moest zich verstoppen in een koud en somber steegje. Koud en vermoeid als hij was viel hij in slaap met alleen rommel en ratten als gezelschap. En toen, middenin de nacht werd hij wakker van een vreemd en vervaarlijk lawaai. Het was het geluid van paardenhoeven op de keien van de stad die steeds dichterbij kwamen. Opeens hield het lawaai op en volgde er een nog erger knarsend geluid toen een lange monsterachtige nek met klauwen in

plaats van een hoofd zich uitstreckte naar de Koning. Weerloos werd hij opgepakt en in een reusachtig net gegooid. Wat was dat voor monster? Bibberend van angst herinnerde de Koning zich het eerste plan van de Raadsman: de wagen die rommel moest opruimen! De Koning werd naar het zuiden van de stad gebracht samen met andere arme mensen die onderweg waren opgehaald door de Rommel Ophaler. Vroeg in de morgen van de volgende dag kwam een grote brullende menigte kijken. Voor de menigte stond de Raadsman van de Koning met 's Konings eigen kroon op zijn hoofd! Hij begon bevelen te schreeuwen naar de machinist van de Rommel Ophaler. Gekleed in een capuchon en masker haalde die man een handle over die een katapult achter op de wagen afschoot. Eén voor één werden de arme mensen die in het net gevangen waren door de lucht geslingerd en kwamen terecht in het moeras voor hen. Klak, deed de machinist, klak en weer klak. Eindelijk was de Koning aan de beurt. "Hou op, smeeik ik U!" riep hij. "Ik ben Uw Koning". Maar de menigte lachte en gooide hem met modder en rotte groente. "De Koning is gestorven toen hij van de toren viel" riep de Raadsman, "Gooi die stomme leugenaar in het moeras." Klak, deed de machinist en de Koning vloog door de lucht. Hij landde met een plons midden in het smerige stinkende moeras. Hij zonk dieper en dieper weg in de modder. die liep zijn neus in, zijn mond en zijn oren. Hij vocht en vocht en slaagde er nog net in een overhangende tak te pakken te krijgen. Hij trok zichzelf voort aan die tak en door de modder tot hij het eiland midden in het moeras bereikte. Hij klom omhoog naar veilige grond onder een treurwilg en kroop door het stof. Opeens ontdekte hij voor zich iets kleins. Het was een geraamte, het geraamte van zijn nar Zito. En Zito's vinger wees naar iets dat in het stof geschreven stond. De Koning staarde ernaar en kon precies drie woorden lezen "Ik vergeef U". En dat, Sire, is mijn verhaal, het verhaal van een Koning die alles had maar meer wilde en eindigde met niets. *(lange stilte. Dan begint de Koning te klappen, gevolgd door de Kanselier. De Verteller wil weggaan maar de Koning houdt hem tegen)*

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto